

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Vyhlásením chráneného areálu (CHA) Oravské hradné bralo dôjde k zmene kategórie chráneného územia, k zmene jeho vymedzenia a k zmene stupňa ochrany.

Oravské hradné bralo bolo v roku 1974 vyhlásené za chránený prírodný výtvor a v roku 2001 sa stalo národnou prírodnou pamiatkou, v ktorej v súčasnosti na celej výmere 3,62 ha platí 4. stupeň ochrany podľa § 15 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z.“), pričom na území v obvode 60 m od hranice národnej prírodnej pamiatky je ochranné pásmo, v ktorom platí 3. stupeň ochrany podľa § 14 zákona č. 543/2002 Z. z. Toto ochranné pásmo zanikne, nakoľko už nespĺňa svoj účel. V jeho časti, ktorá sa prekrýva s riekou Orava, aj naďalej bude platiť 4. stupeň ochrany podľa § 15 zákona č. 543/2002 Z. z. (vzhľadom na územie európskeho významu SKUEV0243 Orava, ktoré je súčasťou chráneného areálu Rieka Orava). V jeho časti mimo rieky Orava ide predovšetkým o intravilán obce Oravský Podzámok, ktorý je urbanizovaný, prechádza ním aj cesta I. triedy I/59 a inžinierske siete.

Nariadením vlády sa navrhuje zmena kategórie chráneného územia na chránený areál, v ktorom bude platiť 3. stupeň ochrany podľa § 14 zákona č. 543/2002 Z. z. Súčasne bude časť chráneného územia vyčlenená do ochranného pásma, v ktorom bude platiť 2. stupeň ochrany podľa § 13 zákona č. 543/2002 Z. z. Aj po vyňatí časti súčasného chráneného územia do ochranného pásma ostanú zachované najcennejšie časti chráneného územia (vápencovo – dolomitické bralo s príslušnou vegetáciou a živočíštvom, ktoré je spolu so štyrmi biotopmi európskeho významu a dvomi druhmi živočíchov európskeho významu predmetom ochrany navrhovaného územia). Napriek malej výmere Oravského hradného brala ide o fragmenty zachovalého sekundárneho lesného komplexu. Po spresnení na súčasný stav katastra nehnuteľností a podľa vrstiev GIS bude výmera CHA Oravské hradné bralo 2,94 ha a výmera jeho ochranného pásma 0,82 ha.

Kategória chráneného územia, vymedzenie hraníc a stupne ochrany zodpovedajú veľkosti a predmetom ochrany chráneného územia, ako aj ochrane a využívaniu národnej kultúrnej pamiatky Oravský hrad nachádzajúcej sa na Oravskom hradnom brale. Vymedzenie územia, ako aj stupne ochrany boli vzájomne dohodnuté pri prerokovaní návrhu na zmenu chráneného územia s dotknutými subjektmi, vrátane Oravského múzea P. O. Hviezdoslava, ktoré je správcom pozemkov na všetkých dotknutých parcelách. Navrhovaný právny stav je vyhovujúci z hľadiska záujmov ochrany prírody, ako aj prevádzky národnej kultúrnej pamiatky Oravský hrad.

Nariadením vlády Slovenskej republiky, ktorým sa vyhlasuje chránený areál Oravské hradné bralo a jeho ochranné pásmo (ďalej len „nariadenie vlády“), bude ukončený viacročný proces rokovania a konzultácií ku zmene kategórie chráneného územia.

Proces oznámenia zámeru na zmenu chráneného územia a následného prerokovania pripomienok v súlade s postupom podľa § 50 ods. 4 zákona č. 543/2002 Z. z. a § 53 zákona č. 543/2002 Z. z. vykonal Okresný úrad Žilina v rokoch 2019 – 2024. Všetky vznesené podnety boli zapracované do projektu ochrany, ktorý je podkladom pre vyhlásenie chráneného územia a je zverejnený na <https://www.sopsr.sk/chaoravskehradnebralo/>. Po zapracovaní pripomienok bola dokumentácia postúpená na Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, ktoré navrhlo úlohu na vyhlásenie CHA Oravské hradné bralo a jeho ochranného pásma zaradiť do Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2025. Projekt ochrany, ktorý vypracovala Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, bol pri príprave predkladaného materiálu spresnený.

Návrh nariadenia vlády bude mať negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy, ktorý je rozpočtovo zabezpečený. Predpokladané sú jednorazové výdavky na označenie hranice navrhovaného CHA a jeho ochranného pásma podľa zákona č. 543/2002 Z. z. a vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 170/2021 Z. z.“) vo výške 418 €. Legislatívnym návrhom nedôjde k obmedzeniu bežného obhospodarovania. Predpokladá sa pozitívny i negatívny vplyv na životné prostredie.

Návrh nariadenia vlády nepredpokladá vplyv na sociálne ani na podnikateľské prostredie, na manželstvo, rodičovstvo a rodinu, informatizáciu spoločnosti a služby verejnej správy pre občana.

Návrh nariadenia vlády nie je predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.

Návrh nariadenia vlády je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná, zákonmi, ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi a súčasne je v súlade s právom Európskej únie.

B. Osobitná časť

K § 1 a prílohe č. 1

Vyhlasuje sa CHA Oravské hradné bralo a jeho ochranné pásmo.

Hranica CHA a jeho ochranného pásma je vymedzená v prílohe č. 1.

K § 2

Celková výmera CHA je 2,94 ha a výmera ochranného pásma CHA je 0,82 ha. Územie navrhovaného CHA a jeho ochranného pásma sa vymedzuje prostredníctvom príslušného okresu a katastrálneho územia. CHA a jeho ochranné pásmo sa nachádza v okrese Dolný Kubín v katastrálnom území Oravský Podzámok na parcelách č. 2, 3, 4, 5 a 6 registra „C“ katastra nehnuteľností. Súčasťou CHA sú parcely č. 2, 3 – časť a 5, súčasťou ochranného pásma CHA sú parcely č. 3 - časť, 4 a 6 vyššie uvedeného katastrálneho územia.

V tejto časti nariadenia vlády sa ďalej uvádza, kde je možné nájsť podklady, v ktorých je zakreslená hranica CHA a jeho ochranného pásma. Pre potreby praxe budú grafické podklady, v ktorých je zakreslená hranica CHA a jeho ochranného pásma, uložené podľa miestnej príslušnosti na Okresnom úrade Žilina. Ďalším zdrojom informácií o CHA Oravské hradné bralo je Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody a krajiny (ďalej len „štátny zoznam“), do ktorého sa podľa § 51 ods. 4 zákona č. 543/2002 Z. z. zapíše CHA po schválení nariadenia vlády Slovenskej republiky. Štátny zoznam, ako aj výpisy z neho, sú verejnosti prístupné. Zdrojom informácií je aj kataster nehnuteľností, keďže chránené územia sú predmetom evidencie katastra nehnuteľností. Podľa § 51 ods. 5 zákona č. 543/2002 Z. z. okresný úrad na základe podkladov predložených Štátnou ochranou prírody Slovenskej republiky vyznačí chránené územie v katastri nehnuteľností po jeho zápise do štátneho zoznamu. V katastri nehnuteľností bude územie CHA evidované jednak v súbore geodetických informácií (zobrazením hranice, pričom platí, že vyznačením hranice sa nevytvára nová parcela), ako aj v súbore popisných informácií - kódom druhu chránenej nehnuteľnosti „103 Chránený areál“. Technickým podkladom na zápis priebehu týchto hraníc do katastra nehnuteľností je zjednodušený operát geometrického plánu.

K § 3 a prílohe č. 2

Upravuje sa účel a predmet ochrany CHA. Účelom jeho vyhlásenia je zabezpečenie priaznivého stavu predmetov ochrany CHA Oravské hradné bralo, ktoré sú uvedené v prílohe č. 2. Sú nimi geomorfologický skalný útvar (Oravské hradné bralo) - 112 m vysoké vápencové bralo, vyčnievajúce nad riekou Oravou, na ktorom sa nachádza Oravský hrad a ktorý je dominantou územia, ako aj štyri biotopy európskeho významu a biotopy dvoch druhov živočíchov európskeho významu. Podľa § 2 ods. 2 písm. t) zákona č. 543/2002 Z. z. prioritný biotop je biotop európskeho významu, ktorého ochrana má zvláštny význam vzhľadom na podiel jeho prirodzeného výskytu

v Európe. Prioritný biotop je označený symbolom *. Biotopy európskeho významu sú označené v súlade s prílohou č. 1 časť A k vyhláske č. 170/2021 Z. z. Druhy živočíchov európskeho významu sú označené v súlade s prílohou č. 5 časť A k vyhláske č. 170/2021 Z. z.

Ciele starostlivosti o CHA, opatrenia na ich dosiahnutie a zásady využívania územia upravuje program starostlivosti o chránené územie podľa § 54 ods. 5 zákona č. 543/2002 Z. z.

K § 4

Na území CHA platí 3. stupeň ochrany podľa § 14 zákona č. 543/2002 Z. z. a na území ochranného pásma CHA platí 2. stupeň ochrany podľa § 13 zákona č. 543/2002 Z. z. Zákazy a obmedzenia podľa § 13 a § 14 zákona č. 543/2002 Z. z. na území chráneného areálu a jeho ochranného pásma platia celoročne.

K § 5

Účinnosť nariadenia vlády sa vzhľadom na predpokladanú dĺžku legislatívneho procesu a potrebnú levisvakačnú lehotu navrhuje od 1. januára 2026.